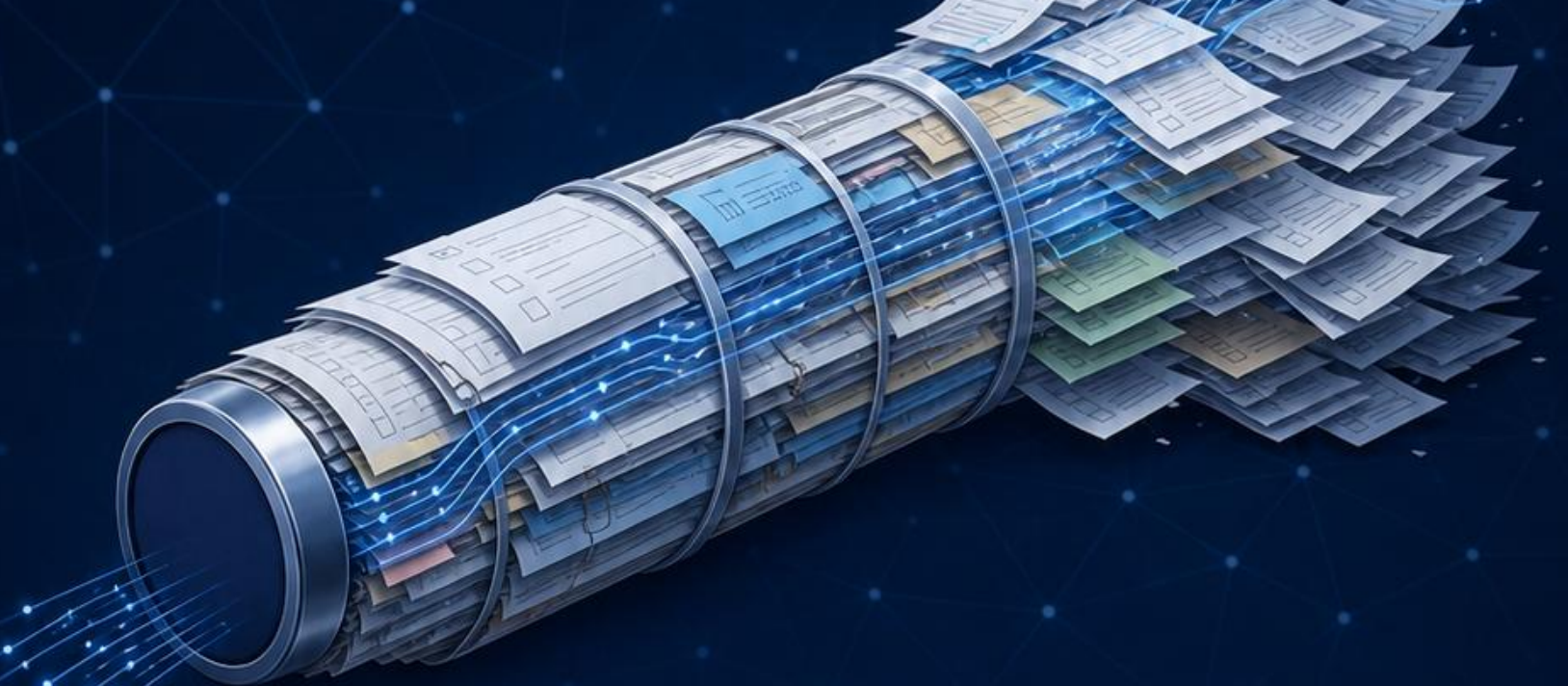

Waarom het berichtenverkeer vastloopt en hoe de keten zichzelf opnieuw kan uitvinden

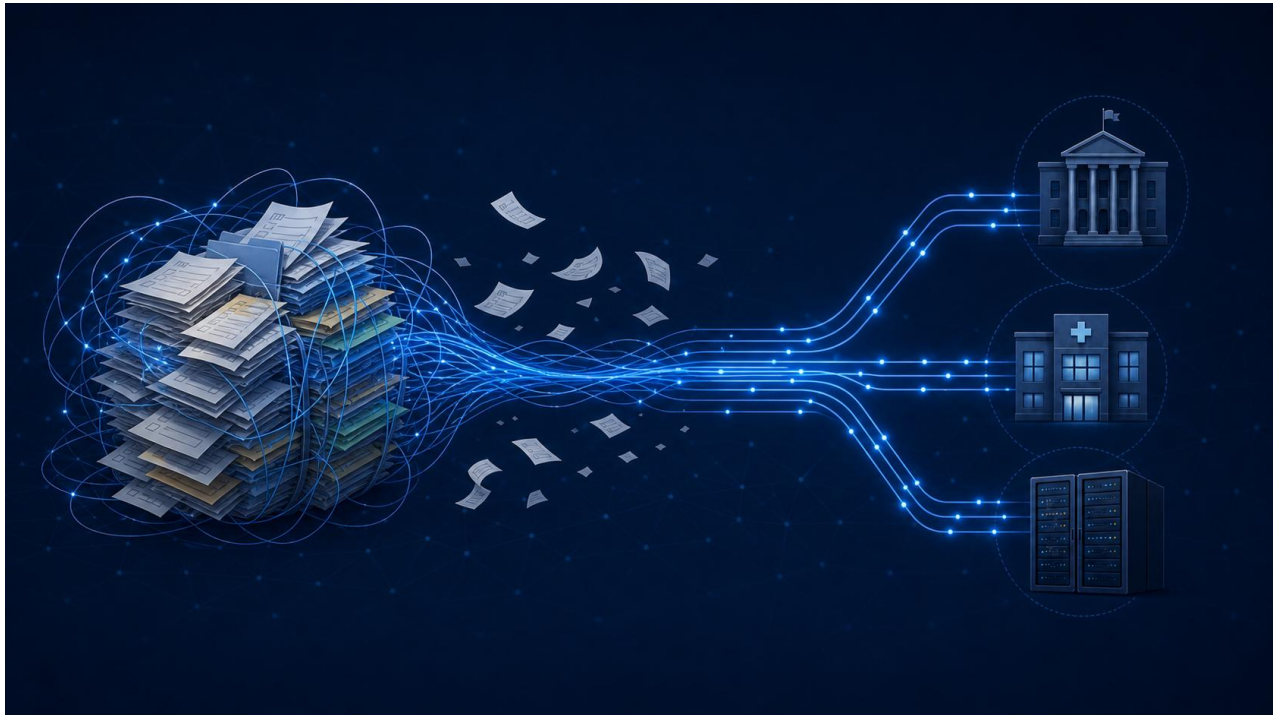
Abstract

Dit essay fileert de merkwaardige spagaat in het sociaal domein: een keten met keurige, landelijke standaarden, een robuuste infrastructuur via GGK en VECOZO en tegelijkertijd een praktijk die leunt op handwerk, dubbel werk en creatieve noodverbanden. Vanuit de discussie rond iWmo/iJw 3.2, de stagnatie bij de module hulpmiddelen en de formele teksten van het Ketenbureau laat de auteur zien hoe “administratieve lastenverlichting” een terugkerend verhaal blijft zonder tastbare uitkomst. Het essay eindigt niet bij kritiek, maar presenteert een concrete kortetermijnagenda waarmee rijk, gemeenten, Ketenbureau, aanbieders en infrastructuurpartners samen het verschil kunnen maken.

Peter Paul J. Doodkorte i.s.m. De Overkant & Verruim de Horizon

Info@doodkorte.nl

Tussen standaard en stilstand

De aanleiding

De aanleiding voor dit essay ligt in een recente online discussie over het berichtenverkeer in het sociaal domein. In een bijdrage op LinkedIn wees Hanco van Tol (Team Zorgportaal) op de pijnlijke temporele kloof: terwijl gemeenten en aanbieders sinds 2023 met versie 3.2 van de iStandaarden¹ werken, draait de praktijk inmiddels op andere werkvormen, handmatige koppelingen en structurele workarounds.

In de reacties werd terecht opgemerkt dat de al uitgewerkte uitbreiding voor hulpmiddelen – en andere Wmo-leveringen – nog altijd niet is ingevoerd, terwijl de procesplaten al jaren klaarliggen. Tegelijk werd benoemd dat landelijke voorzieningen als VECOZO² en het Gemeentelijk Gegevensknooppunt³ inmiddels méér doen dan waarvoor ze ooit bedoeld waren en daarmee ook de ruimte beperken om lokaal “burgerlijk ongehoorzaam” te zijn.

Die observatie sluit aan bij de analyse uit het blog *Administratieve lastenverlichting: blijft het dromen?* Daarin wordt scherp benoemd dat administratieve lastenverlichting in Nederland te vaak

¹ iStandaarden is een set van informatiestandaarden die gebruikt wordt om informatie uit te wisselen in het kader van de uitvoering van de wetten Wlz, Wmo en Jeugdwet. Elke wet kent een of meer eigen informatiestandaarden waarvan de specificaties zijn vastgelegd in een informatiemodel.

² VECOZO is een essentiële schakel in het IT-landschap van de gezondheidszorg, met focus op duurzame samenwerking, veiligheid en landelijke digitale vernieuwing. Ruim 45.000 zorgaanbieders en alle zorgverzekeraars, zorgkantoren, gemeenten en diverse andere opdrachtgevers zijn bij hen aangesloten.

³ Het gemeentelijk gegevensknooppunt (GGK) is een infrastructuur die gemeenten, zorgaanbieders en andere ketenpartners in het sociaal domein ondersteunt. Het GGK faciliteert de uitwisseling van gegevens, zoals gegevens uit basisregistraties en landelijke voorzieningen, en zorgt voor een veilige en gestandaardiseerde manier van gegevensverwerking.

een beleidsbelofte blijft die vooral nieuwe taal, extra afstemming en nieuwe arrangementen produceert, maar zelden het schrappen van onnodige stappen en informatieverplichtingen. Hanco's oproep legt precies dezelfde zenuw bloot: het dak lekt, maar zolang de rapportage over het dak deugt, blijft bestuurlijke tevredenheid mogelijk.

Deze combinatie van signalen vormt de directe aanleiding voor dit essay. Het zijn geen losse incidenten, maar symptomen van een breder patroon dat eerder in het blog "Administratieve lastenverlichting: blijft het dromen?" is beschreven: een stelsel dat op papier stapsgewijs moderniseert, maar in de uitvoering vastloopt in extra administratie, vertraging en vermoeidheid.

De kritiek van Hanco van Tol raakt een pijnlijke waarheid: in het berichtenverkeer van het sociaal domein is stabiliteit te lang verward met voortgang. Daarmee is niet alleen een technisch probleem zichtbaar, maar vooral een bestuurlijk probleem: het stelsel organiseert overleg over verbetering, terwijl de uitvoering dagelijks de prijs betaalt.

Het doel van dit essay is om die spanning scherp te analyseren, de formele lijn van het Ketenbureau naast de ervaringen uit de praktijk te leggen en te laten zien welke concrete stappen op korte termijn nodig zijn om zowel tempo als standaardisatie én vermindering van bureaucratie te realiseren.

De werkelijkheid van het estafettemodel

Het Ketenbureau I-Sociaal Domein⁴ beschrijft het berichtenverkeer als een set landelijke afspraken over gegevensuitwisseling en samenwerking in het administratieve proces voor Wmo en Jeugdwet. In formele zin is dat correct. Standaarden zijn noodzakelijk om ketens werkbaar, controleerbaar en overdraagbaar te maken. Zonder standaardisatie dreigt willekeur, extra interpretatieruimte en nieuwe versnippering.

Maar precies daar ontstaat de spanning. Wat formeel een werkende standaard is, functioneert in de praktijk steeds vaker als een minimale gemeenschappelijke noemer waarop allerlei aanvullende routines, lokale vertalingen en noodverbanden worden gebouwd. De standaard houdt dan het systeem nog wel bij elkaar, maar helpt de uitvoering niet langer vooruit. Dat is de bestuurlijke misser van de afgelopen jaren: de aanwezigheid van een landelijke standaard is behandeld als bewijs dat de keten op orde is, terwijl professionals en backoffices allang weten dat de werkbaarheid op veel plekken alleen nog overeind blijft dankzij extra menskracht en informele reparaties.

GGK en VECOZO: onmisbaar, maar geen excuus voor traagte

Wie het berichtenverkeer wil verbeteren, moet ook eerlijk zijn over de rol van het Gemeentelijk Gegevensknooppunt en VECOZO. In de huidige keten leveren zorgaanbieders hun berichten aan via VECOZO, waarna gemeenten de gegevens ophalen via het Gemeentelijk Gegevensknooppunt; rechtstreekse uitwisseling tussen aanbieder en gemeente is daarmee niet de dominante route. Dat maakt GGK en VECOZO tot cruciale schakels in de betrouwbaarheid, beveiliging en schaalbaarheid van het berichtenverkeer.

Juist daarom mogen deze schakels niet alleen als infrastructuur worden gezien, maar ook als versnellers van vereenvoudiging. Al in de beginfase van het GGK werd erkend dat het knooppunt niet direct de oplossing was voor alle soorten berichten en dat slechts delen van het berichtenverkeer

⁴ Het Ketenbureau i-Sociaal Domein werkt samen met alle partners aan een sterkere keten in het sociaal domein: met minder administratieve lasten, betere informatievoorziening en meer eenvoud in de uitvoering.

werden ondersteund. Die constatering werkt tot op vandaag door. De keten beschikt wel over een functionerende transportlaag, maar benut die nog onvoldoende om de uitvoeringspraktijk merkbaar eenvoudiger te maken.

Daar ligt een dubbele opdracht. GGK en VECOZO moeten technisch robuust blijven, maar tegelijk een actievere rol krijgen in het versnellen van uniforme toepassingen, statusinformatie, foutafhandeling en bredere inzet van modules die al jaren bespreekbaar zijn. Zolang de infrastructuur vooral faciliteert wat er al is, maar niet mede wordt ingezet om vereenvoudiging af te dwingen, blijft zij ondersteunend aan stilstand in plaats van aan vooruitgang.

Het netwerkmodel is nog geen antwoord

Het Ketenbureau erkent in de Q&A over standaardisatie en het netwerkperspectief dat het realiseren van het netwerkmodel voor Wmo en Jeugdwet⁵ een onzekere doorlooptijd heeft, mede omdat besluitvorming over een programma nog moet plaatsvinden. Zelfs bij tijdige besluitvorming zal de overgang volgens diezelfde Q&A minimaal 3 tot 5 jaar vergen. Dat is bestuurlijk eerlijk, maar ook ontluisterend: het langetermijnperspectief is benoemd, terwijl de korte termijn nog onvoldoende is geadresseerd.

Juist daarom is Hanco's punt sterk. Het netwerkmodel mag geen excuus worden om in het huidige estafettemodel pas op de plaats te maken. De formele tekst van het Ketenbureau zegt dit overigens zelf ook: in de tussentijd moet energie worden gestoken in standaardisatie en vermindering van administratieve lasten binnen het estafettemodel, zonder grote desinvesteringen richting de toekomstige overgang. Daarmee ligt de diagnose al op tafel. Wat nog ontbreekt, is bestuurlijke urgentie om de tussenfase niet te laten verworden tot een meerjarig uitstelarrangement.

De vergeten testcase: hulpmiddelen

Nergens wordt de spanning tussen ambitie en uitvoeringskracht zo zichtbaar als bij de module hulpmiddelen. Juist dit onderdeel wordt al jaren genoemd als voorbeeld van een terrein waar standaardisatie en digitaal berichtenverkeer voor gemeenten, leveranciers en uitvoerders grote winst kunnen opleveren, maar de invoering blijft achter. Daarmee is hulpmiddelenzorg meer dan een technisch dossier; het is een testcase voor de geloofwaardigheid van de hele keten.

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein is in 2021 begonnen met de voorbereidingen voor de ontwikkeling van een aparte iStandaard voor het berichtenverkeer over Wmo-hulpmiddelen. Eind 2022 is het resultaat daarvan opgeleverd. Inmiddels zijn wij weer enkele jaren verder, en is er nog altijd geen duidelijkheid over de financiering. Met als gevolg dat deze iStandaard voor Hulpmiddelen ook in 2025⁶ (en waarschijnlijk geldt dat ook voor 2027) nog niet beschikbaar komt/is.

Onduidelijk is of dat komt door VWS (stelselverantwoordelijk), de VNG (uitvoeringsverantwoordelijk), het Zorg Instituut (beheerder van de i-Standaarden), (de stuurgroep van) het Ketenbureau i-Sociaal Domein (waarin VNG, VWS en de branches van aanbieders samen werken aan het terugbrengen van de administratieve lasten).

⁵ Het Ketenbureau i-Sociaal Domein draagt actief bij aan het Actieprogramma iWlz (Zorginstituut Nederland). Als organisatie met veel praktijkkennis helpt het Ketenbureau bij het verbinden van partijen. Zij denken mee over de uitbreiding van dit actieprogramma naar de Jeugdwet en de Wmo.

Als zelfs een relatief afgebakende module niet met voldoende tempo en bestuurlijke discipline kan worden ingevoerd, zegt dat veel over de veranderkracht van het stelsel als geheel. De wens om de module hulpmiddelen nu eindelijk in te voeren is daarom terecht. Niet alleen omdat dit administratieve lasten kan verminderen, maar ook omdat het laat zien of ketenpartners in staat zijn om een concreet onderdeel van standaardisatie daadwerkelijk van papier naar praktijk te brengen.

Een succesvolle invoering van de module hulpmiddelen zou meteen drie signalen afgeven. Ten eerste dat standaardisatie nog steeds tot tastbare vereenvoudiging kan leiden. Ten tweede dat GGK en VECOZO niet alleen transportkanalen zijn, maar ook dragers van bredere ketenverbetering. Ten derde dat het Ketenbureau, gemeenten en aanbieders in staat zijn om juist in de tussenfase tussen oud model en netwerkperspectief concrete resultaten te boeken.

Het echte probleem: bestuurlijke vermijding

De kern van het vraagstuk is minder technisch dan vaak wordt gesuggereerd. Niet het ontbreken van denkwerk is het grootste tekort, maar het ontbreken van bestuurlijke bereidheid om keuzes te maken die bestaande routines ter discussie stellen. De afgelopen jaren zijn visies, architecturen en verbeteragenda's ontwikkeld, maar de uitvoeringspraktijk wacht niet op consensus. Zij organiseert zichzelf ondertussen via tijdelijke oplossingen die al lang structureel zijn geworden.

Het is verleidelijk om de spanning in het berichtenverkeer vooral op te vangen met lokale creativiteit: extra koppelingen, alternatieve werkprocessen en "burgerlijk ongehoorzame" oplossingen die de dagelijkse praktijk iets draaglijker maken. Zolang de landelijke standaard echter niet wordt aangepast, blijven dit schijnoplossingen. Ze verlichten tijdelijk de druk op een deel van de keten, maar bevestigen tegelijkertijd een systeem dat structureel te veel vraagt van professionals en backoffices. Juist daarom is een gezamenlijke landelijke keuze nodig: of de standaard wordt bijgebouwd en aangepast aan de praktijk, óf er wordt eerlijk erkend dat het huidige model niet langer leidend kan zijn.

Administratieve lasten worden vaak benaderd als een optimalisatievraagstuk, terwijl het in werkelijkheid een ordeningsvraagstuk is: welke informatie is echt noodzakelijk, wie bepaalt dat, en wie durft overbodige stappen uit het systeem te halen? Zolang iedere ketenpartner zijn eigen zekerheid inbouwt, ontstaat een opeenstapeling van controle, verificatie en dossiervorming die vanuit het perspectief van één actor logisch lijkt, maar in de keten als geheel verlamdend werkt.

Daarom moet de discussie verschuiven van 'hoe ontwerpen wij het ideale toekomstige model?' naar 'welke overbodige administratieve handelingen stoppen wij dit jaar?' Dat is minder verheven, maar veel effectiever. Bestuurlijke volwassenheid blijkt niet uit het eindeloos ontwerpen van de volgende werkelijkheid, maar uit het durven opruimen van de huidige.

Verbinding tussen wens en realiteit

Scherpte is nodig, maar cynisme helpt niet. Het is te eenvoudig om het Ketenbureau weg te zetten als papieren tussenlaag. In de formele stukken is juist zichtbaar dat men de spanning tussen toekomst en tussentijd onderkent en dat samen met ZIN wordt gezocht naar verbeteringen in het estafettemodel. Dat biedt een belangrijk aangrijpingspunt: de taal van urgentie en de taal van standaardisatie hoeven elkaar niet uit te sluiten.

De weg naar verbinding begint met een eerlijk uitgangspunt. Het huidige berichtenverkeer hoeft niet eerst fundamenteel te worden herontworpen om merkbaar beter te functioneren. Er zijn kortetermijnstappen mogelijk die zowel tempo als standaardisatie dienen, mits zij worden begrensd door drie principes: landelijk waar het kan, sober in gegevensuitvraag, en verplicht in invoering zodra een verbetering bewezen werkbaar is. Juist die combinatie voorkomt dat elke gemeente en aanbieder zijn eigen alternatief ontwikkelt en de fragmentatie verder toeneemt.

De rol van toezichthouders

Toezichthouders kunnen een versnelling van het berichtenverkeer in het sociaal domein afdwingen door hun toezicht niet te beperken tot juridische naleving, maar expliciet te sturen op digitale volwassenheid, standaardconformiteit en reductie van administratieve frictie.

Formele positie van toezichthouders

Toezichthouders – in raden van toezicht, raden van commissarissen of als externe toezichthouders – houden toezicht op het beleid van bestuurders en de algemene gang van zaken in instellingen en samenwerkingsverbanden. Daarmee hebben zij een directe invloed op de prioritering van investeringen in digitale infrastructuur, standaardisatie en administratieve lastenverlichting. Hun rol is complementair aan die van bestuurders: zij toetsen niet alleen of regelgeving wordt nageleefd, maar ook of strategische keuzes passen bij de maatschappelijke opdracht en de risico's van achterblijvende digitalisering.

Versnelling als toezichtthema

Digitale transformatie wordt steeds vaker expliciet gezien als onderwerp waarop toezichthouders richting moeten geven en doorpakken. In de context van berichtenverkeer betekent dat:

- Zij kunnen eisen dat boards concrete doelen formuleren voor de implementatie van landelijke standaarden en het terugdringen van dubbele registratie.
- Zij kunnen sturen op tempo door in jaarplannen en begrotingen mijlpalen op te nemen voor vereenvoudiging van processen en vervanging van verouderde systemen.

Door versnelling van berichtenverkeer als governance-thema te behandelen, wordt het niet langer alleen een ICT- of beleidsproject, maar een onderwerp waarop bestuurders zich moeten verantwoorden.

Instrumenten van toezichthouders

Toezichthouders beschikken over verschillende instrumenten om druk te zetten: zij beoordelen strategische plannen, keuren begrotingen goed, stellen vragen bij jaarverslagen en kunnen bestuurders aanspreken op nalatigheid in het realiseren van afgesproken digitaliseringsdoelen. Daarnaast kunnen zij externe benchmarks en rapportages over digitale weerbaarheid en gegevensuitwisseling benutten om te toetsen of organisaties voldoende meebewegen met landelijke ontwikkelingen. Door in rapportages expliciet aandacht te vragen voor administratieve frictie en werkdruk in het berichtenverkeer, wordt de uitvoeringsrealiteit een vast onderdeel van toezicht.

Een illustratief scenario: een raad van toezicht bij een grote jeugdhulpaanbieder kan bestuurders verplichten om binnen twee jaar alle lokale varianten op landelijke standaarden af te bouwen en een meetbare reductie in administratieve handelingen te realiseren, gekoppeld aan de arbeidsmarktagenda en kwaliteit van zorg.

Korte termijn stappen

1. Stel een tijdelijke reductieagenda vast

Rijk, VNG, Ketenbureau, gemeenten, GGK, VECOZO en aanbieders zouden binnen zes maanden een gezamenlijke reductieagenda moeten vaststellen voor het estafettemodel. Die agenda moet niet draaien om nieuwe visies, maar om een limitatieve lijst van administratieve handelingen, gegevensvelden en controlelussen die op korte termijn kunnen worden vereenvoudigd, geschrapt of geharmoniseerd.

2. Voer de module hulpmiddelen met prioriteit in

Maak van de module hulpmiddelen een bestuurlijk prioritair invoeringsdossier, met een landelijk tijdpad, eenduidige verantwoordelijkheden en een beperkte set implementatievoorwaarden. Niet nog een verkenning, maar een besluit met datum, testfase en verplichte uitrolvolgorde. Juist een concreet en afgebakend dossier kan bewijzen dat versnelling in het sociaal domein nog mogelijk is.

3. Geef GGK en VECOZO een expliciete versnellingsopdracht

Beperk hun rol niet tot veilig transport. Geef beide partijen een opdracht om knelpunten in foutafhandeling, statusinformatie, doorlooptijden en uniforme inrichting zichtbaar te maken en samen met gemeenten en aanbieders binnen vaste termijnen op te lossen. Infrastructuur moet niet alleen functioneren, maar ook bijdragen aan bestuurlijke druk op vereenvoudiging.

4. Werk met een landelijke “pas toe of leg uit”-lijn

Wanneer in pilots of inventarisaties blijkt dat bepaalde processtappen nergens aantoonbaar publieke waarde toevoegen, moet een landelijke lijn volgen: toepassen of gemotiveerd afwijken. Daarmee blijft ruimte voor uitzonderingen, maar verdwijnt de vrijblijvendheid waarmee goede vereenvoudigingen nu te vaak blijven hangen in aanbevelingen.

5. Beperk lokale pluspakketten op standaarden

Gemeenten zouden expliciet moeten afspreken dat zij bovenop het landelijke berichtenverkeer geen extra lokale administratieve eisen meer introduceren tenzij daar een zwaarwegende wettelijke of financiële reden voor bestaat. Veel bureaucratie ontstaat niet in de standaard zelf, maar in de lokale uitbreidingen eromheen. Wie administratieve lasten echt wil verminderen, moet ook bestuurlijke discipline organiseren.

6. Maak leveranciers mede-eigenaar van vereenvoudiging

Softwareleveranciers moeten niet alleen aan tafel zitten als technische uitvoerders, maar als mede-eigenaren van standaardisatie en gebruikersgemak. In de governance van het netwerkperspectief en de tussenfase worden leveranciers al nadrukkelijk genoemd; benut die positie om versneld generieke oplossingen beschikbaar te maken voor gemeenten en aanbieders, zodat bewezen verbeteringen niet per regio opnieuw hoeven te worden ontwikkeld.

7. Meet niet alleen conformiteit, maar ook frictie

De keten stuurt traditioneel op juistheid en standaardconformiteit. Voeg daar een verplichte frictiemeting aan toe: hoeveel handmatige correcties, hoeveel dubbele registraties, hoeveel uitzonderingsroutes en hoeveel lokale workarounds zijn nodig om het proces rond te krijgen? Pas wanneer die frictie zichtbaar wordt gemaakt, ontstaat bestuurlijke druk om niet alleen compliant, maar ook werkbaar te organiseren.

Oproep aan de keten

Aan het rijk

Stop met het beloven van lastenverlichting zonder bestuurlijke doorzettingsmacht te organiseren. Verbind de systeemverantwoordelijkheid aan een tijdgebonden opdracht: niet alleen ontwerpen voor later, maar schrappen in het nu.

Aan gemeenten

Gebruik de traagheid van het stelsel niet als alibi voor eigen aanvullende verantwoordingsdrift. Wie lokaal blijft stapelen op landelijke standaarden, vergroot precies het probleem dat men publiekelijk zegt te willen oplossen.

Aan het Ketenbureau

Maak van de erkenning in de formele stukken een zichtbare uitvoeringsagenda, met prioriteiten, termijnen en besluiten die in de praktijk voelbaar zijn. Zet daarbij de invoering van de module hulpmiddelen expliciet op de voorgrond als bewijs dat de keten nog in staat is tot concrete vereenvoudiging.

Aan GGK en VECOZO

Neem naast de rol van betrouwbare schakel ook die van publieke versneller op u. Laat niet alleen zien dat berichten aankomen, maar ook waar de keten stopt, waar de frictie oploopt en waar standaardisatie direct uitvoerbaar kan worden gemaakt.

Aan aanbieders

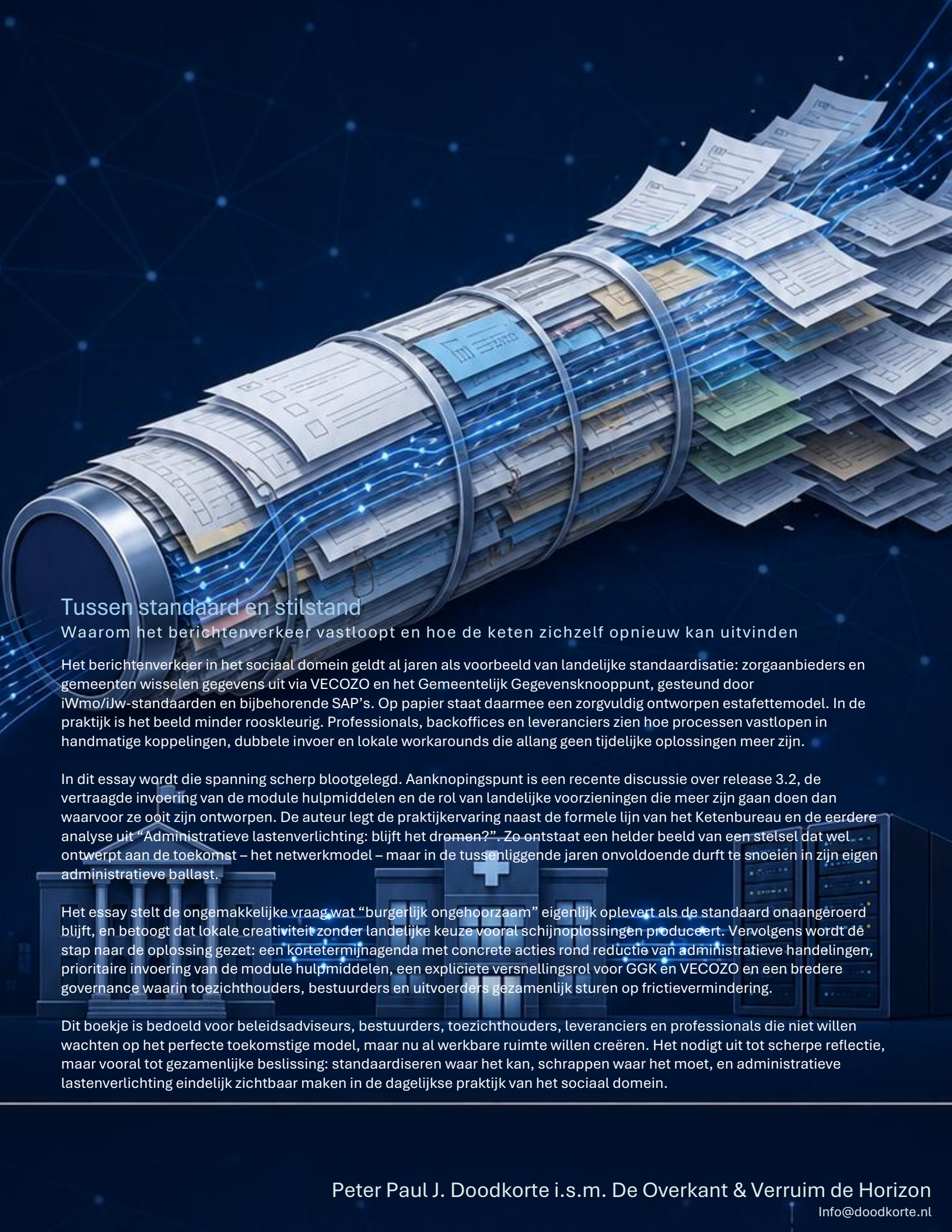
Beperk de kritiek niet tot terechte frustratie, maar organiseer gezamenlijk bewijs over waar het huidige berichtenverkeer vastloopt, welke workarounds structureel zijn geworden en welke vereenvoudigingen direct mogelijk zijn. De uitvoeringspraktijk beschikt over kennis die bestuurlijk vaak te laat of te gefilterd doorkomt.

Aan toezichthouders

Maak versnelling van berichtenverkeer en vermindering van administratieve last een vast agendapunt in toezicht- en auditcommissies, met concrete indicatoren zoals aantal dubbele registraties en handmatige correcties. Vraag jaarlijks om een plan van aanpak voor standaardconforme inrichting van systemen en processen, inclusief tijdpad en budget, en toets daarop bij de goedkeuring van de begroting. Stimuleer samenwerking met andere toezichthouders en ketenpartners om gezamenlijke normen voor digitale volwassenheid en berichtenverkeer af te spreken, zodat versnelling niet per organisatie wordt uitgevochten.

Afsluitend

De inzet voor de komende jaren is daarom helder: geen keuze tussen standaardisatie of tempo, tussen toekomstontwerp of directe verlichting, maar een dubbele opdracht. Bouw aan het netwerkmodel, maar ruim tegelijk het estafettemodel op. Voer de module hulpmiddelen in, benut GGK en VECOZO als actieve versnellers en maak administratieve lastenverlichting eindelijk zichtbaar in de praktijk. Pas dan ontstaat geloofwaardigheid. En pas dan krijgt administratieve lastenverlichting in het sociaal domein de kans om meer te worden dan een terugkerende belofte.

Tussen standaard en stilstand

Waarom het berichtenverkeer vastloopt en hoe de keten zichzelf opnieuw kan uitvinden

Het berichtenverkeer in het sociaal domein geldt al jaren als voorbeeld van landelijke standaardisatie: zorgaanbieders en gemeenten wisselen gegevens uit via VECOZO en het Gemeentelijk Gegevensknooppunt, gesteund door iWmo/iJw-standaarden en bijbehorende SAP's. Op papier staat daarmee een zorgvuldig ontworpen estafettemodel. In de praktijk is het beeld minder rooskleurig. Professionals, backoffices en leveranciers zien hoe processen vastlopen in handmatige koppelingen, dubbele invoer en lokale workarounds die allang geen tijdelijke oplossingen meer zijn.

In dit essay wordt die spanning scherp blootgelegd. Aanknopingspunt is een recente discussie over release 3.2, de vertraagde invoering van de module hulpmiddelen en de rol van landelijke voorzieningen die meer zijn gaan doen dan waarvoor ze ooit zijn ontworpen. De auteur legt de praktijkervaring naast de formele lijn van het Ketenbureau en de eerdere analyse uit "Administratieve lastenverlichting: blijft het dromen?". Zo ontstaat een helder beeld van een stelsel dat wel ontwerpt aan de toekomst – het netwerkmodel – maar in de tussenliggende jaren onvoldoende durft te snoeien in zijn eigen administratieve ballast.

Het essay stelt de ongemakkelijke vraag wat "burgerlijk ongehoorzaam" eigenlijk oplevert als de standaard onaangeroerd blijft, en betoogt dat lokale creativiteit zonder landelijke keuze vooral schijnoplossingen produceert. Vervolgens wordt de stap naar de oplossing gezet: een kortetermijnagenda met concrete acties rond reductie van administratieve handelingen, prioritaire invoering van de module hulpmiddelen, een expliciete versnellingsrol voor G GK en VECOZO en een bredere governance waarin toezichthouders, bestuurders en uitvoerders gezamenlijk sturen op frictievermindering.

Dit boekje is bedoeld voor beleidsadviseurs, bestuurders, toezichthouders, leveranciers en professionals die niet willen wachten op het perfecte toekomstige model, maar nu al werkbaar ruimte willen creëren. Het nodigt uit tot scherpe reflectie, maar vooral tot gezamenlijke beslissing: standaardiseren waar het kan, schrappen waar het moet, en administratieve lastenverlichting eindelijk zichtbaar maken in de dagelijkse praktijk van het sociaal domein.